

שם טוב בן יוסף אבן פלקירה

מתוך: 'ספר המבקש'

לְהִבִּין מְשָׁל וּמְלִיצָה דְּבָרֵי חֲכָמִים וְחִידוֹתָם / לְדַעַת מוֹסֵר נְבִיאֵי הַשִּׁיר
וְתוֹכְחָתָם / חִפְשׁ הַמְּבַקֵּשׁ מְשׁוֹרֵר אֲשֶׁר לוֹ בְּשִׁיר עֶשֶׂר יְדוֹת / מְנַצֵּחַ בְּנִגּוּנוֹת
וּמְשַׁכֵּיל שִׁיר יְדִידוֹת / וְלוֹמֵד מְנַעֲוֵרָיו לְדַבֵּר בְּנִכְבְּדֵי אֶרֶץ נִכְבְּדוֹת. / וַיִּמְצָא
מְשׁוֹרֵר אֲשֶׁר הִמְלִיצָה הַיְקָרָה בְּפִיו וְנִכְבְּד נִיבּוֹ / וְחִזּוֹן הַשִּׁיר נִפְרָץ בְּלִבּוֹ, /
אִישׁ דְּבָרִים רַבִּים מִהֲלָלִים / אֵזֶן וְחֶקֶר תִּקֵּן מְשָׁלִים, / נְהַרִי נְחָלִי דְּבִשׁ וְחִמְאָה
בְּזִמְרוֹתָיו, / נִפְתַּת תְּטַפְּנָה שְׁפֹתוֹתָיו / וְצוּף יָזוּב מְשִׁירוֹתָיו, / יִמְלֵא הַפֶּה
שְׁחוֹק וְרִנָּה בְּאִמְרוֹ אִמְרָיו / וְצוּר יְצוּק פְּלִגִּי שָׁמֶן בְּדַבְּרוֹ דְּבָרָיו. / בְּשׁוֹרְרוֹ
שִׁירָיו וְעַל פִּיו יַעֲלֶם / אֲזִי יְדַלֵּג כְּאֵיל פֶּסֶח וְתָרֵן לְשׁוֹן אֲלֶם, / יִכְפֹּר כָּל עוֹן
וְכָל חַטָּאת וְאִם מְנַשָּׂא גְדוּלָה וְכִבְדָּה / בְּאִמְרוֹ מִזְמוֹר לְתוֹרָה. / בְּחֵן שְׁפֹתָיו
יִצוּד הַנְּשָׁמוֹת / וַיִּמְשֹׁף לוֹ בְּנַעַם מְלִיו שְׁרֵי אֲדָמוֹת, / יִתְנֶנּוּ לוֹ מִפְּרֵי אִמְרָיו
וּבִשְׁעָרֵים יִהְלֹלוּהוּ, / רִיחַ שְׁמָנָיו טוֹבִים, שָׁמֶן תוֹרֵק שָׁמוֹ – עַל כֵּן עֲלָמוֹת
אֶהְבִּיהוּ. / בְּשִׁירוֹתָיו יִנְשָׂא לְמַעְלָה נְדִיבֵי עַם וְשׁוֹעִיָהֶם / וַיִּשְׁפִּיל לְמִטָּה בְּנֵי
בְּלִיעַל וְהַעוֹשִׂים כְּמַעֲשֵׂיהֶם.

מְשׁוֹרֵר מַעֲשֵׂיו תָּמָה לְרֹאִים, / לְמַעַן יַעֲשֶׂה בְּשִׁיר פְּלָאִים
בְּהַגְבִּיהוּ עַדֵי מְרוֹם שְׁפָלִים / וְהַשְׁפִּילוּ עַדֵי אֶרֶץ לְגֵאִים.

אָמַר לוֹ הַמְּבַקֵּשׁ "אָדָם הַמְשׁוֹרֵר, / אֲשֶׁר בְּחֻכְמַת שִׁירָיו יִשְׁנִים יַעוֹרֵר, / כְּתָמִי
הַתּוֹגֹת בְּמְלִיצוֹתָיו יִלְבֵּן וַיִּבְרַר / וְכָל אִמְרוֹתָיו אִמְרוֹת טְהוֹרוֹת / וְהוּא נָעִים
זְמִירוֹת! / צוּפָה הֵייתִי בְּשִׁירוֹתֶיךָ אֲשֶׁר מְפַנְיֵי הַצַּחֲחוֹת חֲצוּבוֹת, / וְהַסְתַּפְּלַתִּי
בְּזְמִירוֹתֶיךָ – וְהֵם אוֹר זְרוֹחַ וּבִקְרָא לֹא עֲבוֹת, / וְדַבְּרוֹתֶיךָ מִצוּף דְּבִשׁ עֲרֹבוֹת
/ וְשִׁירוֹתֶיךָ רְאוּיוֹת לְהַלֵּל בְּהֵן לְרוֹכֵב עֲרֹבוֹת / וְכָל דְּבָרֶיךָ בְּמִשְׁפָּט תְּכַלְכֵּל /
לְהִבִּין אִמְרֵי בִינָה וְלְדַעַת מוֹסֵר הַשְּׁפָל. / וְאִתְּרֵי שְׁחַנְנֶךָ יֵי דַעַת / חוֹבָה עֲלֶיךָ
לְהַתְעַסֵּק בְּחֻכְמוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת וְסִתְרִיהֶן לְדַעַת, / כִּי הֵן צוּרַת הָאָדָם וְצִלְמוֹ /
וּבִשְׁכָּל נִבְדָּל הָאָדָם עַל כָּל נִבְרָאֵי מִטָּה וַיֵּי יִהְיֶה עִמוֹ. / וְאִינוּ מֵהַנְּכוֹן לְבָלוֹת
הַיָּמִים בְּהַבְלִי הַמְשׁוֹרְרִים / אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבַר שׁוֹא וּלְשׁוֹנָם תְּהַגֵּה שְׁקָרִים /

ולטוב רע ולרע טוב אומרים / הבונים על יסוד השוא שיריהם / ותהי האמת
נעדרת בדבריהם, / הנושכים בלשונם וחקקי און חוקקים / ובכזבי הדמיון
מתזיקים / ויתלקטו להם אנשים ריקים. / וצדקו באמנם המושלים / כי
החקמה כפרי והשיר כעלים. / ואמר החכם: המצליח מאד מפני אדם מי
שמתעסק מנעוריו בחכמת המופת לא בהבלי המשוררים. ואמרתי אני:

פלה ימותיך בחדש סוד / חקמה ודעת – לא בדברי שיר,
ועמוד להתחכם, ולדעת / דעת קדושים דרךך תישיר.

ראיתי והנה הפכפך דרך המשורר נזר / נכרי לחכמי לב ולאנשי אמת מזור,
/ כי לכילי יאמר שוע ונדיב אל נבלים / דבר בליעל יצוק בו ועמו התולים,
/ זה דרכו כסל לו וחמה / ושוא ודברי כזב בפירותיו ומזמה, / ועל יסוד
השקר בונה בית אפל / וטח קירותיו תפל / ויצפה אותם סיגים מחוץ ומבית
/ נוטע פנים והנה עלה כלו קמשונים פסו פניו חרלים ועלה שמיר ושיח, /
והמבקש מדבריו והנדרש / להיות בהם הפזב מפרש. / אומרים אמור שיר
עצבים, / ופונים אל רהבים / ומלאו בתיהם שקר, ושטי כזבים. / חמר
הבתים גרוע ושפל - / מאסו הבונים ביסוד האמת והנם טחים אותו תפל, /
והוא מחמר ההקש התמישי הגרוע והאפל - / אין נגה לו כי אם חשף ענן
וערפל. / ובעבור כי חכמת השיר מהאמת רחוקה / ורוח שקר בפי נביאיה
ומהאמת נעורה וריקה - / לא ישמשו בעליה אלא בשמות המשאלים
והמעתקים / אשר הם מהורות על האמת רחוקים, / ולא ישמשו בשמות
המסבמים אשר ישמנם פי חכמים.”

וכשמע המשורר מליו גער בו גערה / וחס לבו בקרבו ובהגיגו אש בערה /
ויאמר “צדק שהקדימני במשלו / כי מי שלא ישכיל הדבר הוא שונא לו, /
ולולי שאני נושא פני המוסר – בהבל פי שרפתיך / ולתחרפות לדראון עולם
שמתיד, / כי חרפת מערכות המשוררים / אשר כל דבריהם על אפניהם
דבורים, / וזה דרכם להזהיר האדם לקרות מוסר וחקמה / ולבקש סגלת
הנפש החקמה וכל מעשה רמה / ולשבח מעשה הטובים / ולהלל ולאשר
מעללי הנדיבים / ולנבל ולגנות בני בליעל / האומרים לאל “סור ממנו!”
וישעו לכמות בעל, / ולפרסם החגפים אשר ביוצרים מעלו מעל / ומעשי

הַרְעִים לַהֲדִיעַ וּלְהַלְשִׁין / וּכְמוֹ שְׁאֲמְרוּ חֲכָמִים זְכוּרָנִם לְבָרְכָה: הַאִי מֵאֵן
דְּסָנִי שְׁמַעְנָה שְׂרִי לְבוֹזִיָּה בְּגִימָ"ל וְשִׁי"ן.

אָמַר, אִיךָ תַעֲרֹף אִישׁ אֶל מְשׁוֹרֵר? / וְהוּא הֵלֵב יִשְׁמַח עֵת יִשׁוֹרֵר
וְיִמְתִּיק עִם חֲבָרָיו סוּד וְרַעְיוֹ / וְחַיִּי הַמְקַנְאִים בָּם יִמְרַר
וְלִרְדֹף הוּד מִיַּדְעִיו יַעֲרוֹן / וְלִדְרוֹשׁ כָּל יָקָר אוֹתָם יַעֲוֹרֵר.
וְיִשִּׁים מִחֲשָׁכֵי הַדְּבָרִים / בְּאוֹר, וְדַבֵּר שְׁפֹתֵים יְבָרֵר,
וְרֹאשׁ תַּנְיִן יִלְגְּדֵי יוֹם יִשְׁבֵּר / בַּעֲזוֹ שִׁירָיו, וְיָם תּוֹגוֹת יַפְוֹרֵר,
וְיִנְיֵחַ בְּמַלְיוֹ אוֹהֲבֵי תָם / וְהִישֵׁר, וְשׁוֹנְאֵיהֶם יַצְוֹרֵר,
יְבָרֵךְ מַעֲשֵׂה נְדִיב וּפְעֵלוֹ / כְּמוֹ כָּל מַעֲשֵׂי כִילֵי יָאָרֵר,
חֲתָרַף הַזְּמַן, יַעֲזֵן יַעֲקֹשׁ / יִשָּׂר לֵבָב וְאֵת דְּרָכּוֹ יִסְוֹרֵר.

קוֹם, הַמְבַקֵּשׁ, וְשִׁמְעַ וְעַדֵי הַאֲזִינָה, / וְלֵץ, שְׁמַע גְּעָרָה, וּפְתִי, חֲכָמָה הִבִּינָה!
/ רְאֵה כִּי בְשִׁיר אוֹמְרִים תְּהַלּוֹת לְאֵל / אֲשֶׁר שׁוֹרְרוּ אֲנָשִׁים מִלְּפָנִים מִשֶּׁה
וּבְגִי יִשְׂרָאֵל, / וְשִׁירַת "הַאֲזִינוּ" שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל עֲקָרֵי הַתּוֹרָה, / כְּלָה עַל
דְּרָף הַשִּׁיר אֲמוֹרָה. / וְיִמְהַמְשׁוֹרְרִים הָיוּ אֲנָשִׁים צַדִּיקִים וְיִשְׂרִים / בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ מְדַבְּרִים, / וְסִפֵּר תְּהִלִּים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ כְּתוּב וּפְלוֹ מְזֻמּוֹרִים / וְחֲכָמֵינוּ
קָרְאוּ קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים לְ"שִׁיר הַשִּׁירִים", / יַעֲזֵן בּוֹ נְאֻמַּר דְּבָקוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּמַקְוֶה
/ וְאֶהְבֶּתָּה וְחִשְׁקָהּ אֶל יוֹצְרָהּ. / וְדָרַף הַשִּׁיר לְהַעִיר הָאֶהְבָּה וְלַהֲמַתִּיק סוּד
הָאוֹהֲבִים / וְלִפְרֹסֶם הַשְּׁנֵאָה וְאִיבַת הָאוֹיְבִים / וְהַחֲכָמִים הַקְּדוּמוֹנִים אֲמְרוּ כִּי
הַפֶּסֶד הַיְצוּרִים וְהַיְוִיָּתָם - / הַשְּׁנֵאָה וְהָאֶהְבָּה סִבְתָּם: / כִּי בְשֵׁנֵאָה יִתְפָּרְדּוּ
וְזֶה מַעַל זֶה יִרְחֲקוּ / וּבְאֶהְבָּה יִקְרְבוּ זֶה לְזֶה וְאִישׁ בְּרַעְהוּ יִדְבְּקוּ, / וּמִטָּבַע
הַמְשׁוֹרֵר לְרֹדֵף אַחֲרֵי הַנְּאוֹת בְּדַבְּרוֹ וּבְפַעֲלוֹ / וְשִׁפְתַי יִתֵּר נְאוּהָ לוֹ. / וְהַשִּׁיר
הַטוֹב - רְאֵיהָ כִּי טָבַע זָךְ טָבַע אוֹמְרוֹ, / וְשֶׁהוּא מְגֹדוּלֵי הַנֶּפֶשׁ וְאֲשֶׁר
הַמְּלָכִים חֲפָצִים בִּיקְרוּ. וְיִשְׂאֵא מְשָׁלוֹ וַיֵּאמֶר:

בְּשִׁיר בְּעַת יַפֵּל לְנַפְשׁוֹ חֲבָל - / רַבִּים יְהוּדוּף וְשִׁירֵי תַבְּל.
תַּמָּן אֲלֵיהֶם אֵת רַעוּת רִיחַ וְהֶם / לָךְ יִתְנוּ כֶסֶפֶם - וְגַם זֶה הֶבֶל!